



Plan

Biblioteksplan 2025-2027



Herrljunga
kommun

Dokumentinformation

Diarienummer: KS-2024-00355
Fastställt: Kommunfullmäktige 2024-12-10 § 140
Senast reviderad: Kommunfullmäktige 2024-12-10 § 140
Giltig till: 2027-12-31
Dokumentansvarig: Bibliotekschef

Innehållsförteckning

1 Syfte.....	4
2 Nationella och regionala utgångspunkter.....	4
2.1 Bibliotekslag (2013:801).....	4
2.2 Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.....	4
2.3 Skollag (2010:800).....	4
2.4 Kommunens fokusområden och övergripande mål.....	5
2.5 Herrljunga kommuns Kultur- och fritidsplan 2024 - 2027.....	5
2.6 Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024 - 2027.....	5
2.7 Kulturplan Sjuhärad 2024 - 2027.....	5
3 Folkbiblioteksverksamhet.....	5
4 Folkbibliotekets mål och prioriteringar.....	6
4.1 Det demokratiska uppdraget.....	6
4.2 Det läsfrämjande biblioteket.....	6
4.3 Det lärande biblioteket.....	7
4.4 Det öppna och tillgängliga biblioteket.....	7
5 Skolbiblioteksverksamhet.....	7
5.1 Mål för skolbiblioteken Herrljunga kommun.....	8

1 Syfte

Bibliotekslagen anger att alla kommuner ska ha folkbibliotek och att kommunerna ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet inom biblioteksområdet.

Biblioteksplanen för Herrljunga kommun utgör det övergripande styrdokumentet för kommunens samlade verksamhet på biblioteksområdet. Den är ett politiskt dokument och ska ge en tydlig överblick över bibliotekens verksamheter och ge en tydlig framtida riktning för kommunens biblioteksverksamhet.

Biblioteksplanen beslutas för tre år i taget och kompletteras med årliga verksamhetsplaner.

2 Nationella och regionala utgångspunkter

Det allmänna biblioteksväsendet regleras i Bibliotekslagen (2013:801). Skolbiblioteken regleras i Skollagen (2010:800). Biblioteksverksamheten följer även barnkonventionen (2018:1197) samt kommunens planer och styrdokument. Utöver dessa finns regionala och delregionala kultur- och biblioteksplaner samt UNESCO:s och IFLA:s folkbiblioteksmanifest.

2.1 Bibliotekslag (2013:801)

En övergripande uppgift för all biblioteksverksamhet, enligt bibliotekslagen, är att främja litteraturens ställning och intresset för bildning, utbildning och kulturell verksamhet i övrigt samt verka för samhällets demokratiska utveckling, förmedla kunskap och bidra till fri åsiktsbildning.

Enligt Bibliotekslagen ska folkbiblioteken

- vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov
- särskilt främja läsning och litteratur
- verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet
- ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar

Utöver barn och unga ska biblioteksverksamheten prioritera

- personer med funktionsnedsättning
- de nationella minoriteterna
- personer som har annat modersmål än svenska

I samband med att skollagen ändras i juli 2025 tillkommer en hänvisning i bibliotekslagen till skollagen om att skolbibliotek ska avse en "samlad, gemensam och ordnad verksamhet".

2.2 Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Alla nivåer inom offentlig verksamhet ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen och ta ansvar för och nyttja sina resurser för att uppfylla barns rättigheter.

Barnkonventionen är hel och odelbar och ska läsas i sin helhet, men artiklarna 4, 13, 16, 17, 23, 30, 31 och 42 har särskild relevans för biblioteksverksamhet.

2.3 Skollag (2010:800)

Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, anpassad grundskola, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola ha tillgång till

skolbibliotek.

Juli 2025 ändras skollagen så att det slås fast att elever i såväl förskoleklass, grundskola, specialskola, sameskola och gymnasieskola ska ha tillgång till skolbibliotek på sin egen skola. Skolbiblioteken ska vara bemannade och varje skola ska sträva efter att i första hand anställa personal som är utbildad i biblioteks- och informationsvetenskap. I andra hand ska personal med annan relevant utbildning anställas.

I samband med denna förändring tillkommer en hänvisning i bibliotekslagen till skollagen om att skolbibliotek ska avse en "samlad, gemensam och ordnad verksamhet" till både elevers och lärares förfogande för att användas som en resurs i undervisningen.

2.4 Kommunens fokusområden och övergripande mål

I kommunens fokusområden och övergripande mål, som är vägledande för biblioteksverksamheten, kan man läsa att "*Herrljunga kommun ska ha socialt hållbara verksamheter som främjar trygghet, inkludering och jämställdhet*", samt "*Oavsett ålder ges möjlighet till livslångt lärande och god livskvalitet*".

2.5 Herrljunga kommuns Kultur- och fritidsplan 2024 - 2027

I kommunens Kultur- och fritidsplan anges prioriterade målområden och särskilt relevant för biblioteksverksamheten är målet Livslångt lärande och stärka kompetenser där det anges att "*Målet är att biblioteken ska ha hög tillgänglighet och anpassa verksamheten efter invånarnas behov och fokusera på läsfrämjande aktiviteter för både barn och vuxna. En viktig del är att öka synligheten av bibliotekets verksamhet och nå ut till nya målgrupper och locka invånarna att delta i olika kulturevenemang*".

2.6 Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024 - 2027

Den regionala biblioteksplanen är vägledande för kommunala biblioteksplaner och har identifierat följande sex prioriterade utvecklingsområden och strategiska inriktningar: vidgat deltagande, läsfrämjande, konstnärligt skapande, samverkan och synergi, digitalisering och internationalisering.

2.7 Kulturplan Sjuhärad 2024 - 2027

Sjuhärads delregionala kulturplan pekar ut sex prioriterade områden:

- Barn och ungas rätt till kultur
- Bibliotek, demokrati och läsfrämjande
- Kulturskola
- Kultur och samhällsbygge
- Kultur och lokal utveckling
- Kultur och lokalt engagemang

3 Folkbiblioteksverksamhet

Kultur- och fritidsutskottet är organisatorisk placerad under kommunstyrelsen och bereder ärenden som handlar om kommunens kultur- och fritidsverksamhet och ansvarar för kommunens folkbiblioteksverksamhet.

Folkbiblioteket består av huvudbiblioteket i Herrljunga och filialen i Ljung. Huvudbiblioteket är öppet 40 timmar/vecka och filialen 12 timmar/vecka. Personalresursen består av 4,8 tjänster. Biblioteken erbjuder fysiska medier och fysiska mötesplatser, e-böcker och digitala tjänster. Huvudbiblioteket är

placerat i Herrljunga kulturhus med hörsal/konsthall, samlingslokal, Fåglaviks Glasbruksmuseum och Artur Henriksson-samlingen. Programverksamheten är en viktig del av bibliotekets utbud och erbjuder arrangemang och aktiviteter såsom författarbesök, föreläsningar, utställningar, tekniksupport och eget skapande.

Samverkan Knallebiblioteken med biblioteken i Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund innefattar ett gemensamt mediabestånd, verksamhetssystem och gemensam webbplats. Låntagarna behöver bara ett lånekort som fungerar på samtliga bibliotek och det är valfritt var man vill låna och återlämna inom Sjuhäradsområdet.

Efterfrågat material som inte finns inom Knallebiblioteken kan fjärlånas från andra bibliotek.

För att sprida information om verksamheten och för att ge tips och inspiration använder biblioteket kommunens webbplats, knallebiblioteken.se och sociala medier.

4 Folkbibliotekets mål och prioriteringar

Herrljunga folkbibliotek ska fungera som mötesplatser och demokratiska rum där invånarna kan få tillgång till information, kunskap och kultur oavsett bakgrund. Fokusera på grupper i behov av mer stöd, såsom barn och unga, nyanlända, personer med funktionsvariationer och äldre, arbeta med målgrupper med olika språklig bakgrund, genom att tillhandahålla anpassade aktiviteter utifrån förutsättningar och behov.

Hur biblioteket ska arbeta med målen förtydligas genom årliga verksamhetsplaner.

4.1 Det demokratiska uppdraget

Biblioteket verkar för ett demokratiskt och socialt hållbart samhälle genom att ge människor i alla åldrar, med olika förutsättningar och genom hela livet, tillgång till information, kunskap och kultur.

För att uppnå detta arbetar vi bland annat genom

- att biblioteket är en resurs för fri åsiktsbildning och en arena för samhällsdebatt
- att bibliotekets utbud i form av medier, tjänster och aktiviteter präglas av kvalitet
- att biblioteket omvärldsbevakar och arbetar innovativt
- att bibliotekets verksamhet präglas av öppenhet inför många olika slags kulturer och kulturyttringar
- att bibliotekets utbud speglar den språkliga mångfalden i kommunen
- att erbjuda IT-stöd för att minska digitalt utanförskap och öka medie- och informationskunnigheten för alla åldrar
- att biblioteksverksamheten är lyhörd för användarnas behov och arbetar för att främja användarnas inflytande över och delaktighet i biblioteksverksamheten

4.2 Det läsfrämjande biblioteket

Bibliotekets läsfrämjande arbete är starkt förknippat med bibliotekens kärnuppdrag. Läsning är en grundläggande del av byggandet av demokratiska samhällen och för den fria åsiktsbildningen. Läsning ger tillgång till kunskap och inlevelseförmåga. Bibliotekets läsfrämjande arbete riktas till alla målgrupper oavsett bakgrund och förutsättningar.

För att uppnå detta arbetar vi bland annat genom

- att barn och ungas läslust står i fokus och att det läsfrämjande arbetet sker i samarbete med förskola, grundskola, anpassad grundskola, gymnasium, Familjecentralen/öppna förskolan, föreningar och andra aktörer för att nå alla barn
- att genom samverkan ha en dialog kring förskolan/skolans aktuella utvecklingsinsatser, till exempel matematikprojekt, och utifrån det bidra med litteratur för verksamheten
- att på barns och ungas fria tid erbjuda olika slags aktiviteter för att inspirera till läsning och skrivande
- att biblioteket främjar litteraturens ställning och uppmuntrar till barns, ungas samt vuxnas fria läsning och nå nya målgrupper genom att vidareutveckla och hitta nya former för aktiviteter och arrangemang med litterär och kulturell anknytning
- att biblioteket erbjuder läsning i olika format och en mängd olika språk
- att biblioteket arbetar aktivt med sitt bestånd och välkomnar inköpsförslag från användarna

4.3 Det lärande biblioteket

Människors lärande sker under hela livet och kan se olika ut över tid. Att utforska och upptäcka och fördjupa sig i olika frågor och få möjlighet att växa som människa är viktiga delar av det livslånga lärandet. Biblioteksverksamheten stödjer människors möjlighet till ett livslångt lärande. För att möta samhällets nya utmaningar och fortsätta vara relevant för användarna ska biblioteksverksamheten utvecklas kontinuerligt.

För att uppnå detta arbetar vi bland annat genom

- att biblioteket skapar möjligheter till och är en plats för livslångt lärande
- att biblioteket erbjuder arrangemang och aktiviteter som väcker nyfikenhet och skapar grund för samtal och lärande
- att biblioteket ger vägledning till och erbjuder relevanta resurser med god kvalitet
- att biblioteket ständigt utvecklar sin verksamhet, arbetar innovativt och provar nya metoder att utföra sitt uppdrag på
- att utveckla samverkan Knallebiblioteken och stärka samarbetet med olika aktörer i samhället

4.4 Det öppna och tillgängliga biblioteket

En viktig förutsättning för bibliotekets demokratiska, läsfrämjande och lärande uppdrag är att verksamheten präglas av hög tillgänglighet. Biblioteket är en arena för kultur och bildning och en mötesplats för användare i olika åldrar med olika förutsättningar och behov.

För att uppnå detta arbetar vi bland annat genom

- att bibliotekets verksamhet har hög tillgänglighet genom generösa öppettider och att det digitala biblioteket är enkelt att använda
- att biblioteket ger likvärdig tillgång till medier och information anpassat efter användarens förutsättningar och behov
- att biblioteket är en trygg plats för både barn och vuxna där alla bemöts professionellt och inkluderande
- att bibliotekets miljö är tillgänglig med tydlig information och skyltning och med tillgängliga sittplatser och hyllor
- att biblioteket utvecklar arbetssätt för att öka barn och ungas delaktighet i biblioteksverksamheten

5 Skolbiblioteksverksamhet

Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:8) ska eleverna i grundskolan, anpassad grundskola, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola ha tillgång till skolbibliotek.

Bildningsförvaltningen är huvudman och ansvarar för skolbiblioteken i Herrljunga kommun.

I Herrljunga kommun finns sju F-6-skolor som alla erbjuder någon form av bibliotek med ett aktuellt bestånd av media, både facklitteratur och skönlitteratur, ljudböcker och uppslagsverk.

Lokalen där skolbiblioteket finns kan variera. På kommunens högstadieskola finns i ett bibliotek som har fått byta plats av fler orsaker som pandemin och nu en pågående renovering. Målet framåt är att vår 7-9 skola samt gymnasium ska ha ett gemensamt skolbibliotek med möjlighet till bemanning av skolbibliotekarie under del av veckan. Biblioteket innehåller till största delen skönlitteratur och merparten av facklitteraturen i form av bredvidläsningslitteratur är spridd ute på de olika ämnesinstitutionerna i skolan.

I gymnasieskolan ligger nuvarande biblioteket centralt i skolan. Här finns studieplatser för enskilda studier, informationssökning och grupparbeten. Biblioteket innehåller skönlitteratur, facklitteratur och tidskrifter. Det finns litteratur på engelska och en del andra språk tillsammans med lättlästa böcker, ljudböcker. Gymnasieskolan är bemannad av bibliotekarie 2 tim/vecka. Biblioteket har gemensamt katalog- och utlåningssystem med Herrljunga bibliotek.

Den största F-6-skolan är bemannad av bibliotekarie 4 tim/varannan vecka. Bibliotekarien ansvarar också för mediainköp och kan ta in önskemål och synpunkter från elever och lärare, ge boktips och bokprat i klasserna. Hos övriga F-6-skolor och högstadieskolan har den pedagogiska personalen ett gemensamt ansvar för skolbiblioteken.

F-6-skolorna samverkar med folkbiblioteket i första hand genom lån av boklådor som komplement till egna beståndet samt studiebesök på folkbiblioteket. I högstadieskolan sker samverkan med folkbiblioteket genom lärarna direkt i sina respektive ämnen.

5.1 Mål för skolbiblioteken Herrljunga kommun

- Skolbiblioteket ska stärka skolans måluppfyllelse
- Skolbiblioteket ska vara tillgängligt och inbjudande.
- Skolbiblioteket ska erbjuda en lugn läsmiljö som stimulerar elevernas intresse för läsning och litteratur.
- Skolbiblioteket ska användas aktivt i undervisningen av lärare och elever.